

MIKOŁAJEWICE

gm. Warta

woj. sieradzkie

1870

Nr inw. 1870

dep-

BIBLIOTEKA

Zarząd Ochrony i Konserwacji Zesp. Pałac.-Ogród.

Muzeum Narodowego w Warszawie

ul. Szwoleżerów Nr 9, tel. 29-57-78

ARCHIWUM
ŹRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 / tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 1870

ANALIZA I OCENA WARTOŚCI ZABYTKOWYCH ZAŁOŻEŃ ZIELENI

Park, ogród, aleja, zielen towarzysząca

Rodzaj: klasztorny, zamkowy,
parku / ogrodu: pałacowy, dworski, miejski

Czas powstania: I p. XIX w., pocz. XX

Forma stylowa: krajobrazowy

Wielkość: 2,70 0,12-0,0000

Nazwa: MIKOKAJEWICE

Adres: Wąta

Województwo: Sieradz

Użytkownicy: P+2.

K R Y T E R I A

0

1

2

3

4

zły

mierny

db

b.db

A I.

Wartości
zabytkoweStopień przetrwania elementów dawnego układu
przestrzennego1. Ośie i ciągi kompozycji /relacja z archi-
tekturą/

2. Układ dróg

3. Stopień przetrwania starodrzewia

4. Układ wodny i pierw. ukształt. terenu

5. Zachowanie dawnych elementów architektury
i małej architektury

II.

Wartość układu przestrzennego

1. Jednorodność stylu całego układu lub wysoka
czytelność nawarstwień stylowych

2. Wartość historyczna układu /dawność/

3. Wartość obiektów architektury

4. Reprezentatywność lub unikalność w skali
regionu lub kraju

5. Wartości krajobrazowe i estetyczne

III.

Wartości tradycji historycznej
/w sensie potencjalnych walorów turystycz-
nych/1. Związek obiektu z postaciami lub wydarze-
niami historycznymi

Wartości zabytkowe ogółem

12

B

I.

Wartości przyrodnicze i ekologiczne

1. Rzadkie gatunki drzew i krzewów

2. Drzewa o charakterze pomników przyrody

3. Intensywność zadrzewienia

4. Stan zdrowotny drzewostanu

5. Znaczenie ekologiczne

Wartości przyrodnicze ogółem

8

Ogólna ocena obiektu

20

Analizę sporządził: 4 P. Pasch

Data: 6.09.78

Uwaga dotycząca koniecznej doraźnej interwencji w zakresie zmiany sposobu użytkowania obiektu
oraz działań konserwatorskich w odniesieniu do zadrzewienia i obiektów architektonicznych
- podać na odwrocie karty!

362/78

EWIDENCJA ZABYTKOWEJ ZIELENI

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Województwo: *Sieradzkie*

Gmina: *Warta*

Miejscowość: *Mikołajewice*

Nazwa Obiektu: *park dworski*

Nr inw. 1840

Ewidencję sporządził Interdyscyplinarny Zespół Naukowo-Badawczy
Ochrony Środowiska w Uniwersytecie Łódzkim

Wykonawcy:

Data: *IX - X* 197 *7* r.

Egz. nr 1. 2. 3. 4. 5. 6.

*Łącznie z 2 egzemplarzami
Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody*

Zatwierdzam ze stanowiska
Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
w Sieradzu

[Signature]

inż. Eugeniusz Mileczarski
Wojewódzki
Konserwator Przyrody

mgr WIESŁAW SAWICKI
Wojewódzki Konserwator Zabytków

Sieradz, dn. 2 stycznia 1978r.

1.	<u>Adres: miejscowość / dzielnica, ulica, nr posesji/</u> Mikołajewice		<u>gmina</u> Warta	<u>Województwo</u> Sieradzkie
2.	<u>Nazwa parku: aktualna:</u> Mikołajewice		<u>dawna:</u> Mikołajewice	
3.	<u>Rodzaj parku i stan jego zachowania:</u> Park dworski, stan zachowania średni			
4.	<u>Czas powstania i najważniejsze fazy przekształceń:</u> Pierwsie połowa XIX w., lata dwudzieste - trzydzieste XX w.			<u>Autor:</u> nieznany
5.	<u>Powierzchnia parku:</u> nr działki część 260/2	<u>Ogółem ha</u> 2,70 ha	<u>w tym wód w ha</u> 0,12 ha	<u>Istniejące budynki:</u> 1. O wartościach zabytkowych Murowany dworek
6.	<u>Nr i data rejestru parku-ogrodu</u>	<u>6^a. Opinia Komisji Konserwat.</u>	<u>2. Inne:</u>	
7.	<u>Użytkownicy obiektu:</u> Państwowy Fundusz Ziemi			
8.	<u>Istniejące dokumentacje</u> <u>/data i autor/:</u>	<u>1. Pomiar sytuacyjno-wysokościowy:</u> brak	<u>2. Inwentaryzacja zieleni:</u> brak	
	<u>3. Studium historyczne:</u> brak	<u>4. Założenia techniczno-ekonomiczne:</u> brak	<u>5. Dokumentacje branżowe, techniczne</u> <u>i ekspertyzy:</u> brak	
9.	<u>Przeprowadzone remonty:</u>	<u>Budynków</u> brak	<u>Parku</u> brak	<u>Metrykę sporządził:</u> <u>Data:</u> X 1977 Bjostzelmowski

Park w Mikołajewicach
gm. Warta, woj. Sieradzkie

Położenie

Park leży na lewym, wysokim brzegu Warty, przy drodze z Sieradza przez Wartę do Turku. Dojazd PKS.

Krótką analiza historyczna

Pierwsze wzmianki o tej miejscowości pochodzą z II poł. XIV w. Mikołajewice występowały wówczas pod mianem "Micolayevicze" a w okresach późniejszych znane były również jako "Mykolayovicze" /XVI w./, "Mikolaiovicze" /1511 - 1518/ oraz "Mykolaiewicze" /1552 - 1553/. /1/

Była to od zarania posiadłość szlachecka o niedużym areale ziemskim. W ostatnim ćwierćwieczu XIX. w. folwark Mikołajewice rozciągał się na powierzchni 758 mórg, z czego na grunty orne i ogrody przypadało 415 mórg, na łąki 74, na las 68, na pastwiska 145, na nieużytki i place 56 mórg. /2/

U schyłku XIX w. Mikołajewice przeszły na własność rodziny Mazurkiewiczów: Antoniego Mazurkiewicza, a następnie jego syna - Michała. M. Mazurkiewicz był ostatnim prywatnym właścicielem posiadłości do 1945 r. Gospodarstwo pod jego kierownictwem osiągało bardzo dobre wyniki. Z jego inicjatywy w latach 20-tych zmeliorowano ok. 200 ha gruntów ornych majątku.

Istniejący w Mikołajewicach park krajobrazowy powstał w II poł. XIX w. Powierzchnia parku uległa zmniejszeniu w latach 1974 - 1975 w związku z założeniem na terenie przyległym parkowi spółdzielni produkcyjnej. Pierwotny drzewostan parku charakteryzował się dużym zróżnicowaniem rosnących tam gatunków drzew. Szczególnie licznymi były wiązy, jesiony, tuje oraz świerki srebrzyste. W latach 1925 - 1927 dosadzono szereg nowych drzew: w grupach srebrzyste świerki

oraz aleję żywotnika. /3/ Drzewostan ten poniósł znaczne straty w okresie powojennym, kiedy to większość świerków uschła bądź została wycięta. Taki sam los spotkał jesiony oraz szereg wiązków nad rzeką wyciętych w 1974 r. /3/

Analiza istniejącego parku

Park zajmuje powierzchnię ok. 2,7 ha. Od wschodu jego granicę stanowi rzeka Warta. Z pozostałych stron park przechodzi stopniowo w otaczające go łąki - pastwiska. Ogródzony jest tylko od strony zabudowań PGR, tzn. od południowego zachodu. Dworek o wartości zabytkowej pochodzący z I połowy XIX w jest poważnie zniszczony, a szczególnie dobudówka /od wschodu/ uszkodzona przez złamane drzewo. Dworek jest zamieszkały, lokatorzy nie są związani z PGR. Park obecnie nie jest pielęgnowany, kompozycja uległa częściowo zatarciu, całość nie posiada jednolitego charakteru. Wyróżnia się grupa swobodnie rozrzuconych drzew przed frontem dworu, niegdyś rosnąca na rozległym, owalnym trawniku oraz na obwodzie podjazdu. Bardziej na południe mamy aleję zabytkowych lip, cztery potężne dęby o obwodach: 314, 336, 377, 449 cm, również stary wiąz /obw. 289 cm/ i klon pospolity /625 cm, rozgałęziający się na pięć konarów/. Z późniejszego okresu pochodzą grupy świerków, aleja przy zachodniej granicy obsadzona z dwu stron żywotnikami oraz magnolia o pooblamywanych dolnych konarach. W pd.-zach. narożniku znajduje się staw obsadzony białymi wierzbami. Skarpa nad rzeką porośnięta samosiewami olszy. Zachował się fragment sadu owocowego. Na północny-wschód od dworku a także nad brzegiem Warty posadzono w skupinie świerk pospolity.

Trawniki i drogi pozarastały roślinnością ruderalną lub murawową. Wydeptano kilka nowych ścieżek. Na trawniku w pd. części parku zlokalizowano boisko sportowe, czasami park służy jako pastwisko.

Skrócona inwentaryzacja roślin

1. Buk pospolity odm. purpurowa - *Fagus silvatica* 'Atopunice' 1 szt
2. Dąb szypułkowy - *Quercus robur* 4 szt.
3. Grab pospolity - *Carpinus betulus* 9 szt.
4. Grusza polna - *Pirus communis* 2 szt.
5. Grusza domowa , - *Pirus domestica* 1 szt.
6. Jabłoń domowa - *Malus domestica* 4 szt.
7. Jesion pensylwański - *Fraxinus pennsylvanica* 2 szt.
8. Jesion wyniosły - *Fraxinus excelsior* 1 szt.
9. Jesion wyniosły odm. zwisła - *Fraxinus excelsior* 'Pendula' 1 szt
10. Kasztanowiec biały - *Aesculus hippocastanum* 1 szt.
11. Klon pospolity - *Acer platanoides* 10 szt.
12. Leszczyna pospolita - *Corylus avellana*
13. Lilak pospolity - *Syringa vulgaris*
14. Lipa drobnolistna - *Tilia cordata* 38 szt.
15. Magnolia Soulange'a - *Magnolia soulangeana*
16. Modrzew europejski - *Larix decidua* 2 szt.
17. Olasza czarna - *Alnus glutinosa* 1 szt. + liczne podrosty na skar-
pie.
18. Orzech włoski - *Juglans regia* 1 szt.
19. Robinia akacjowa - *Robinia pseudoacacia* 9 szt.
20. Sosna wejmutka - *Pinus strobus* 1 szt.
21. Świerk kłujący odm. srebrzysta - *Picea pungens* 'Argentea' 10 szt.
22. Świerk pospolity - *Picea excelsa* 82 szt.
23. Wiąz szypułkowy - *Ulmus laevis* 1 szt.
24. Wierzba biała - *Salix alba* 10 szt.
25. Żywotnik zachodni - *Thuja occidentalis* 13 szt.

Drzewostan parku jest dość ubogi zarówno pod względem liczby gatunków jak i sztuk drzew. Zwraca uwagę brak krzewów /niewielka ilość

krzewów tworzy zarośla z olszą czarną nad brzegiem rzeki/. Lipy i dęby liczą ok. 150 lat. Jedna z lip jest spróchniała i ma odłamany konar. Pozostałe drzewa mają ok. 40-50 lat i wykazują dobry stan zdrowotności. Drzewa są niszczone niekiedy przez pasące się bydło, ludzie odłamują gałęzie.

Należy uznać za pomniki przyrody wszystkie dęby i jedną z lip o obwodzie 325 cm.

Analiza stopnia zachowania układu zabytkowego

Dworek Mikołajewice wybudowano w początkach XIX-go wieku na wysokim brzegu Warty. Dookoła założono park krajobrazowy o założeniu wieloosiowym. Główna oś założenia biegła od alei wjazdowej przez trawnik z grupą drzew i kwietnikami przed frontem budynku, dworek a kończyła się wspaniałą panoramą na rzekę, wysepkę i dalekie łąki i pola na drugim brzegu. Drugą oś prostopadłą do poprzedniej, stanowiła aleja lipowa również z widokiem na okolicę. Resztę parku wypełniały nastrojowe wnętrza skomponowane przy pomocy grup drzew, krzewów i roślin zielnych. Z tego okresu zachowały się wspaniałe dęby i w.w. aleja lipowa. Umiejętne zagospodarowanie przestrzeni, wykorzystanie oraz podkreślenie naturalnych zalet terenu, świadczy o wysokich kwalifikacjach projektanta. Następny etap rozwoju parku przypada na lata 20-te i 30-te naszego wieku. Wtedy posadzono wiele drzew, z których część dotrwała do chwili obecnej. Nasadzenia te zatępiły nieco pierwotny układ, zmniejszając rolę widokową skarpy na korzyść wnętrz ogrodowych.

Rola obiektu w krajobrazie naturalnym

Położony bardzo malowniczo na wzniesionym brzegu rzeki park stanowi wyraźne urozmaicenie monotonnego, równinnego krajobrazu doliny

Warty. Wpływa również na poprawę warunków ekologiczno-klimatycznych terenu a także stwarza możliwość właściwego wypoczynku dla mieszkańców okolicy. Park znajduje się blisko miejscowości turystycznej /Warta/, jego rola wzrośnie jeszcze po wybudowaniu w pobliżu zbiornika na Warcie w Jeziorsku.

Wnioski

1. Park powinien mieć zapewnioną opiekę i ochronę konserwatorską.
Granica ta jest podana na planie.
2. Ochroną ekologiczną należy objąć przepływającą rzekę.
3. W celu ochrony kompozycji widokowej nie należy na przeciwległym brzegu rzeki lokalizować obiektów zniekształcających pejzaż.
4. Należy uznać za pomniki przyrody wszystkie 4 dęby / o obwodach: 314, 336, 377, 449 cm/ oraz jedną z lip, o obwodzie 325 cm.
5. Teren należy koniecznie ogrodzić, boisko zlokalizować poza parkiem.
6. Bezcelowe jest przywracanie obiektowi stanu pierwotnego, czy choćby z czasów przed 1945 r. Niezbędne jest jednak wykonywanie bieżących zabiegów pielęgnacyjnych /głównie utrzymanie trawników i dróg w dobrym stanie/; celowe byłoby wzbogacenie parku w krzewy i kwietniki.
7. Należy znaleźć użytkownika parku zainteresowanego utrzymaniem i dworu i ogrodu przy nim.

Źródła do dziejów parku

1. S.Zajączkowski, S.M.Zajączkowski. Materiały do słownika geograficzno-historycznego dawnych ziem łęczyckiej i sieradzkiej do 1400 r. , Łódź 1966, 1970.
2. Słownik geograficzny Królestwa Polskiego
3. Dane uzyskane w wyniku wywiadu ustnego przeprowadzonego z mieszkańcem wsi Mikołajewice [REDACTED]

Opracował : Zespół n/b Ochrony Środowiska Uniwersytetu Łódzkiego

Kierownik grupy: mgr inż. B. Jost-Jakubowska.

Fot.1. Mikołajewice. Dworek. 1977.

Fot.2. Mikołajewice. Kasztanowiec + modrzew. 1977.

Fot.3. Mikolajewice. Aleja lipowa. 1977.

Fot.4. Mikołajewice. Dęby i lipa. 1977.

Fot.5. Mikołajewice. Tuja i świerki srebrzyste. 1977.

LEGENDA DO PLANU PARKU.

	Aktualna granica parku.		Ślady dróg dawnych.
	Pierwotna granica parku.		Drogi założone współcześnie.
	Budynki murowane.		Masyw starodrzewia.
	Budynki drewniane.		Szpalery lub aleje.
	Budynki murowane o wartościach zabytkowych.		Pojedyncze stare drzewa liściaste i iglaste.
	Budynki drewniane o wartościach zabytkowych.		Drzewa uznane za pomniki przyrody.
	Miejsca lub pozostałości budynków zabytkowych.		Masyw drzewostanu młodego.
	Rzeźby parkowe.		Pojedyncze młode drzewa liściaste i iglaste.
	Ogrodzenie trwałe.		Skupiny krzewów.
	Ogrodzenie trwałe o wartościach zabytkowych.		Zywopłoty.
	Ogrodzenie nietrwałe.		Powierzchnie trawiaste.
	Bramy i furtki.		Kwietniki.
a/ b/	a/ Aktualne wejście do parku. b/ Dawne wejście do parku.		Osie kompozycji.
	Baseny, fontanny.		Osie widokowe.
	Rzeki, strumienie.		Stanowisko i kierunek wykonania zdjęcia fotograficznego.
	Naturalny zbiornik wodny.		Granice ochrony zabytkowego założenia.
	Naturalny zbiornik wodny zarosnięty szuwarami.		Granice ochrony zewnętrznych powiązań widokowych.
	Skarpy.		Granice ochrony ekologicznej.
	Drogi dawne dobrze zachowane.		

WARTA

PIÓŁE

L A S

L A S

rzeka WARTA

P.G.R.

SAD

STAW

WOJ. SIERADZKIE

MIKOŁAJEWICE

50 m

1:1000

1977 r.

Instytut Biologii i Geografii
UNIWERSYTET ŁÓDZKI
90-237 Łódź
ul. Stefana Banacha 12/16
tel. 825-52 w. 12

Interdyscyplinarny
Zespół Naukowo-Badawczy
Ochrony Środowiska

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 1840

Woj. Sieradzkie
Mikołajewice
1877

odbitkę wykonano w Okręgowym Przedsiębiorstwie
Geodezyjno-Kartograficznym
Łódź, ul. Zakątna 2/20
Kier. Prac. Reprodukcyjnej

Okno

1877